

स्थानिय तहको योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४

डुडुवा गाउँपालिका

स्थानिय तहको योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४

१. वस्तुगत विवरण (profile) तयार गर्नुपर्ने :

प्रत्येक स्थानिय तहले वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा सहभागितामुलक प्रकृयाबाट नतिजामुलक ढंगले गर्नुपर्दछ । वार्षिक योजना र बजेट तर्जुमा गर्नु पूर्व स्थानिय तहको भौगोलिक, सामाजिक, आर्थिक तथा पुर्वाधार लगायका क्षेत्रको यथार्थ स्थिती देखिने गरी वस्तुगत विवरण (profile) तयार गर्नु पर्नेछ । वस्तुगत विवरणको आधारभुत ढाँचा संघिय मामिला तथा स्थानिय विकास मन्त्रालयले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ । यो ढाँचामा स्थानिय तहले आवश्यकता अनुसार थप विवरण समावेश गरी परि मार्जन गर्न सक्नेछ । वस्तुगत विवरण अध्यावधिक गरी आफ्नो website माफत सार्वजनिक गर्नु स्थानिय तहको कर्तव्य हुनेछ ।

२. वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा :

प्रत्येक स्थानिय तहले आगामी आर्थिक वर्षको लागि वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम कानूनमा मिति तोकिएकोमा सोही मितिमा र अन्य अवस्थामा आर्थिक वर्ष शुरु हुनु अगावै तर्जुमा गरी सभाबाट स्वीकृत गर्नुपर्नेछ । बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमाको लागि देहाय बमोजिका समहिरु रहने छन् ।

२.१. राजश्व परामर्श समिति :

२.१.१. नेपालको संविधान र प्रचलित कानूनको अधिनमा रही स्थानिय तहले आफ्नो कार्यक्षेत्र भित्र परिचालन गर्न सक्ने राजश्वका श्रोत, दायर र दर समेतको विश्लेषण गरी आगामी आर्थिक वर्षमा प्राप्त हुन सक्ने राजश्वको अनुमान गर्ने प्रयोजनको लागि देहाय बमोजिम एक राजश्व परामर्श समितिको गठन हुनेछ ।

(क)	गाउँ/नगरपालिकाको उपाध्यक्ष/उप-प्रमुख	-संयोजक
(ख)	गाउँ/नगरकार्यपालिको कार्यकारी अधिकृत	-सदस्य
(ग)	गाउँ/नगर कार्यपालिकाले तोकेको एक महिला सहित २ जना सदस्य	-सदस्य
(घ)	स्थानिय उद्योग वाणिज्य संघका प्रमुख वा प्रतिनिधि	-सदस्य
(ङ)	स्थानिय नेपाल चेम्बर अफ कमर्सका प्रमुख वा प्रतिनिधि	-सदस्य
(च)	गाउँ/नगर कार्यपालिकाको राजश्व विभाग/शाखा प्रमुख	-सदस्य सचिव

समितिले राजश्व, बजेट तथा लेखा क्षेत्रमा दक्षता भएका सम्बन्धित स्थानिय तहको क्षेत्र भित्रका दुई जना विज्ञलाई आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।

२.१.२. राजश्व परामर्श समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हनेछ ।

(क)	राजश्व सम्बन्धी निति तथा कानून तर्जुमा, संशोधन, परिमार्जन र सोको परिपालनाका सम्बन्धमा आवश्यक परामर्श प्रदान गर्ने ।
(ख)	राजश्वका श्रोत, दायरा र दर समेतको विश्लेषण गरी आगामी आर्थिक वर्षमा प्राप्त हुन सक्ने राजश्वको अनुमान गर्ने ।

- (ग) राजश्वका दर र क्षेत्र लगायतका आधारमा आन्तरिक आयको विश्लेषण र अनुमान गर्ने ।
- (घ) स्थानिय उद्योग तथा व्यवसाय प्रबर्द्धन र रोजगारी सृजनामा योगादन दिने किसिमको कर नीति अलम्बन गर्न परामर्श दिने ।
- (ङ) कर राजश्व, गैरकर राजश्व, सेवा शुल्क, दस्तुर आदिको दर निर्धारण गरी सिफारिस गर्ने ।
- (च) राजश्व प्रशासन सुधारका लागि अन्य आवश्यक सुभावरु पेश गर्ने ।

२.२ श्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति ।

२.२.१ स्थानिय तहमा प्राप्त हुन सक्ने कुल आयको प्रक्षेपण र सोको सन्तुलित विवरणको खाका तय गर्न स्थानिय तहमा देहाय बमोजिमको श्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति गठन हुनेछ ।

- (क) गाउँ/नगरपालिकाको उपाध्यक्ष/उप-प्रमुख -संयोजक
- (ख) गाउँ/नगरकार्यपालिको उपाध्यक्ष/उपप्रमुख -सदस्य
- (ग) गाउँ/नगर कार्यपालिका कार्यकारी अधिकृत -सदस्य
- (घ) अध्यक्ष वा प्रमुखले कार्यपालिकाका सदस्यहरु मध्येबाट तोकेको महिला दलित वा अल्पसंख्याबाट प्रतिनिधित्व हुने गरी बढीमा ३ जना -सदस्य
- (ङ) गाउँपालिका वा नगरपालिकामा योजना हेर्ने महाशाखा वा शाखा प्रमुख -सदस्य सचिव

२.२.२ श्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिको काम, कर्तव्य र अधिकारदेहाय बमोजिम हुनेछ ।

- (क) आन्तरिक आय, राजश्व बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने आय, संघिय तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने बित्तिय हस्तान्तरण, आन्तरिक ऋण तथा अन्य आयको प्रक्षेपण गर्ने ।
- (ख) राष्ट्रिय तथा प्रादेशिक प्राथमिकता र स्थानिय आवश्यकतालाई मध्यनजर गरी प्रक्षेपित श्रोत र साधनको सन्तुलित वितरणको खाका तय गर्ने ।

- (ग) आगामी आर्थिक वर्षको लागि श्रोत अनुमानको आधारमा बजेटको कुल सीमा निर्धारण गर्ने ।
- (घ) विषय क्षेत्रगत बजेटको सीमा (ceiling) निर्धारण गर्ने ।
- (ङ) संघिय/प्रदेश सरकारबाट प्राप्त मार्गदर्शन, स्थानिय आर्थिक अवस्था, आन्तरिक आयको अवस्था समेतको आधारमा बजेट तथा कार्यक्रमको प्राथमिकीकरणका आधार तय गर्ने ।
- (च) विषय क्षेत्रगत बजेट तर्जुमा सम्बन्धित मार्गदर्शन तय गर्ने ।
- (छ) श्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण सम्बन्धी स्थानियत हको आवश्यकता र निर्णय बमोजिमका अन्य कार्यहरु गर्ने ।

२.३. बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति :

२.३.१ श्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिबाट तयार भएको आयको प्रक्षेपण र वितरणको खाकामा आधारित भै नेपालको संविधानको धारा २३० बमोजिम स्थानिय तहको वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्न देहाय बमोजिमको समिति गठन हुनेछ ।

- (क) गाउँ/नगरपालिकाको उपाध्यक्ष/उप-प्रमुख -संयोजक
- (ख) विषयगत क्षेत्र हेर्ने गाउँ/नगर कार्यपालिकाका सदस्यहरु ६ जना-सदस्य
- (ग) गाउँ/नगर कार्यपालिकाको कार्यकारी अधिकृत -सदस्य सचिव

२.३.२. बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ ।

- (क) आगामी आ.व.को नीति तथा कार्यक्रमको प्रस्ताव तयार गर्ने ।
- (ख) श्रोत अनुमान समितिले दिएको बजेट सीमा भित्र रही बजेट तथा कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण गर्ने ।

- (ग) बजेट तथा कार्यक्रमको प्रस्तावलाई विषयक्षेत्रगत रूपमा छलफल गर्ने व्यवस्था मिलाई अन्तिम प्रस्ताव तयार गरी गाउँ/नगर कार्यपालिकामा पेश गर्ने ।
- (घ) योजना तथा कार्यक्रममा दोहोरोपना हुन नदिने व्यवस्था मिलाउने तथा योजना कार्यक्रम बीच आपसी तादम्यता तथा परिपुरकता कायम गर्ने ।
- (ङ) बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा सम्बन्धी स्थानिय तहको आवश्यकता र निर्णय बमोजिम अन्य कार्यहरू गर्ने ।

३. योजना/आयोजना तर्जुमा तथा प्राथमिकीकरण आधारहरू :

गाउँपालिका/नगरपालिकाले योजना/आयोजना तथा बजेट तर्जुमा गर्नुपूर्व योजना/ आयोजना छनौट र प्राथमिकीकरणको आधार र मापदण्ड तयार गर्नु पर्नेछ । यस्तो आधार र मापदण्ड तयार गर्दा वस्ती/टोलस्तर, बडास्तर र गाउँपालिकास्तरका छुट्टा छुट्टै मापदण्ड र आधार तोक्न सकिनेछ । यस्ता आधार र मापदण्ड तय गर्दा सामान्यतया निम्न विषयहरू समावेश गर्नुपर्नेछ ।

३.१. योजना तर्जुमाका आधारहरू:

- (क) नेपालको संविधानको अनुसूची ८ र ९ मा उल्लेखित स्थानिय तहको एकल तथा साभा अधिकारको सूची,
- (ख) नेपालको संघिवानमा उल्लेखित मौलिक हकहरू,
- (ग) नेपालको संविधान भाग ४ अन्तर्गतका राज्यका आर्थिक, सामाजिक विकास, प्राकृतिक श्रोतको उपयोग, वातावरण संरक्षण सम्बन्धी नीतिहरू, धारा ५९ को आर्थिक अधिकार, भाग १९ को आर्थिक कार्य प्रणाली,
- (घ) नेपाल सरकारबाट स्वीकृतसंघ, प्रदेश र स्थानिय तहको कार्यविस्तृतिकरणको प्रतिवेदन,
- (ङ) संघिय तथा प्रदेश सरकारले अंगिकार गरेको अवाधीक योजनाले लिएका नीति तथा प्राथमिकताहरू,
- (च) संघिय सरकारले अवलम्बन गरेका आर्थिक तथा वित्तिय नीतिहरू,
- (छ) स्थानिय तहको आवधिक योजनाले तय गरेको प्राथमिकताहरू,
- (ज) नेपालले अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा जनाएका प्रतिबद्धताहरू,
- (झ) स्थानिय शासन संचालन ऐन र नियमावलीका प्रावधानहरू,

- (ज) स्थानिय तहका आवधिक योजनाहरु, क्षेत्रगत निति, रणनीति, योजना तथा अध्ययन प्रतिवेदनहरु,
- (ट) विकासका समसामयिक मुद्दाहरु जस्तै सामाजिक संरक्षण, दिगो विकास, जलवायु परिवर्तन र विपद व्यवस्थापन, खाद्य तथा पोषण सुरक्षा, लैंगिक सशक्तिकरण तथा समावेशी विकास, बाल मैत्री स्थानिय शासन, वातावरण मैत्री स्थानिय शासन, खुला दिसामुक्त तथा पुर्ण सरसफाई, उर्जा संकट लगायतका अन्तर सम्बन्धित विषयहरु,
- (ठ) स्थानिय तहको मध्यकालिन खर्च संरचना (MTEF) अनुरूप प्राथमिकतामा परेका कार्यक्रमहरु,
- (ड) स्थानिय तहले आवश्यक देखेका अन्य विषयहरु ।

३.२. आयोजना/कार्यक्रम प्राथमिकिकरणका आधारहरु:

- (क) आर्थिक विकास र गरिबी निवारणमा प्रत्यक्ष योगदान पुऱ्याउने,
- (ख) उत्पादनमुलक र छिटो प्रतिपल दिने (ठूला आयोजनाहरुको हकमा बढीमा ३ वर्ष भित्र सम्पन्न हुने),
- (ग) राजश्व परिचालनमा योगदान पुऱ्याउने,
- (घ) सेवा प्रवाह, संस्थागत विकास र सुशासनमा योगदान पुऱ्याउने,
- (ङ) स्थानिय श्रोत साधनमा आधारित भै जनसहभागिताका अभिवृद्धि गर्ने,
- (च) लैङ्गिक समानता, सामाजिक समावेशीकरणको अभिवृद्धि हुने,
- (छ) दिगो विकास, वातावरण संरक्षण र विपद व्यवस्थापनमा योगदान पुऱ्याउने,
- (ज) समुदायलाई विपद तथा जलवायु परिवर्तन उत्थानशील (Resilience) बनाउने,
- (झ) स्थान विशेषको संस्कृति र पहिचान प्रबर्द्धन गर्ने,
- (ञ) स्थानिय तहले आवश्यक देखेका अन्य विषयहरु ।

४. वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा प्रक्रिया :

स्थानिय त हको वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा निम्न चरणहरुको अवलम्बन गर्नुपर्ने छ ।

४.१. संघ तथा प्रदेशबाट वित्तिय हस्तान्तरणको खाका एवं बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा मार्गदर्शन प्राप्त गर्ने ।

४.१.१ स्थानिय तहले प्रत्येक वर्ष संघिय/प्रदेश सरवारबाट वित्तिय हस्तान्तरणको खाका तथा मार्गदर्शन प्राप्त गरि उक्त खाका, मार्गदर्शन एवं स्थानिय श्रोत साधन समेतको आधारमा वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्नुपर्नेछ ।

४.२. श्रोत अनुमान र कुल बजेट सीमा निर्धारण:

४.२.१ राजश्व परामर्श समितिले राजश्वका श्रोत, दायरा र दर समेतको विश्लेषण गरी आगामी आर्थिक वर्षमा प्राप्त हुन सक्ने राजश्वको अनुमान गर्नेछ ।

४.२.२ श्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले आगामी आवको बजेटको कुल सीमा, विषयक्षेत्रगत बजेट सीमा निर्धारण, बजेट तथा कार्यक्रमको प्राथमिकीकरणका आधार र मार्गदर्शन तय गरी स्वीकृतिको लागि गाउँ/नगर कार्यपालिकामा पेश गर्नेछ ।

४.२.३ विषयक्षेत्रगत सीमा निर्धारण गर्दा समपुरक कोष, लक्षित समुह विकास, आर्थिक, सामाजिक तथा पुर्वाधार विकास र प्रबर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरुको लागि निश्चित रकम छुट्याउन सकिनेछ ।

४.२.४. गाउँ/नगर कार्यपालिकाले विषयक्षेत्रगत बजेट सीमा, मार्गदर्शन तथा प्राथमिकीकरणका आधारहरु स्वीकृत गरी वडा तहमा पठाउने ।

४.२.५. वडा समितिले प्राप्त विषयक्षेत्रगत सिलिड र मार्गदर्शनमा छलफल गर्ने, वडा अन्तर्गतका वस्तीहरुमा योजना छनौटको मोडलिटी तयार गर्ने, वस्तीहरुमा योजना छलफलको मिति तय गरी सूना गर्ने ।

४.३. वस्ती/टोल स्तरबाट आयोजना/कार्यक्रम छनौट -

४.३.१. वडासमितिले वस्तीस्तरको आयोजना/कार्यक्रम छनौटको ढाँचा तय गर्दा वडा भित्रका वस्तीहरुलाई भौगोलिक अवस्थिती, जनसंख्या, यातायातको सुविधा लगायतका आधारमा क्लस्टर निर्माण गरी सबै नागरिकलाई योजना छनौटको वस्ती स्तरिय भेलामा सहभागी हुने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।

- ४.३.२. वस्ती/टोलस्तरको आयोजना/कार्यक्रम छनौटका लागि वडा सदस्यको नेतृत्वमा टोली परिचालन गर्नुपर्नेछ ।
- ४.३.३. वस्ती/टोलस्तरको आयोजना/कार्यक्रम छनौट गर्दा बालबालिका, महिला आदिवासी/जनजाती, मधेसी, दलित, आपांग, सीमान्तकृत, पिछडावर्ग लगायत सबै समुदायको अर्थपूर्ण उपस्थिती हुने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।
- ४.३.४. वस्ती/टोलस्तरको आयोजना/कार्यक्रम छनौटमा नागरिक समाजका संस्थाहरु, महिला/आमा समूहहरु, बालकलबहरु, स्थानिय गैरसरकारी संस्थाहरु, सहकारी संस्थाहरु, निजी क्षेत्रका संस्थाहरु जस्ता स्थानिय संघ संस्थाहरुको सक्रिय सहभागिता गराउनु पर्नेछ ।
- ४.३.५. वस्तीस्तरमा छनौट भएकाहरुको आयोजना/कार्यक्रमहरुको सूची तयार गरी वडा समितिमा पेश गर्नुपर्नेछ ।
- ४.४. वडा स्तरिय आयोजना/कार्यक्रमहरुको प्राथमिकिकरण :
- ४.४.१ वडासमितिले गाउँपालिकाबाट प्राप्त आयोजना/कार्यक्रमहरुको प्राथमिकिकरण मापदण्डको आधारमा टोल/वस्तीस्तरबाट प्राप्त आयोजना/कार्यक्रमहरुलाई विषयक्षेत्र समेत छुट्याई प्राथमिकिकरण गरी बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिमा सिफारिस गरि पठाउनु पर्नेछ ।
- ४.४.२. वडासमिति वस्तिस्तरबाट माग नभएका तर गाउँ/नगरस्तरमा महत्वपूर्ण देखिएका आयोजना/कार्यक्रमहरुलाई समेत औचित्य खुलाई प्राथमिकिकरणको सूचीमा राखी पठाउन सक्नेछ ।
- ४.५. बजेट तथा काम्यक्रम तर्जुमा :
- ४.५.१. बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिले वडासमितिबाट प्राथमिकिकरण भै आएका आयोजना/कार्यक्रमहरु तथा गाउँ/नगरस्तर संचालन गर्न आवश्यक देखिएका आयोजना/कार्यक्रम समेतका आधारमा विषयक्षेत्रगत सूची तयार गर्नुपर्नेछ ।
- ४.५.२. विषयक्षेत्रगत सूची तयार गर्दा देहाय बमोजिम क्षेत्र छुट्याउनु पर्नेछ :
- (क) आर्थिक विकास-कृषि, उद्योग तथा वाणिज्य, पर्यटन, सहकारी, वित्तिय क्षेत्र,
- (ख) सामाजिक विकास-शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी तथा सरसफाई, संस्कृति प्रबर्द्धन, लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण,

- (ग) पुर्वाधार विकास - सडक तथा पुल(भोलुंगे पुल समेत), सिचाई, भवन तथा सहरी विकास, उर्जा,लघु तथा साना जलविद्युत (वैकल्पिक उर्जा समेत) संचार,
- (घ) वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन-वत तथा भु-संरक्षण, जलाधार संरक्षण, वातावरण संरक्षण, जलवायुपरिवर्तन, फोहरमैला व्यवस्थापन, **Sanitary Lan Fill Sites** , जल उत्पन्न प्रकोपा नियन्त्रण, विपद व्यवस्थापन, वारुण यन्त्र संचालन,
- (ङ) संस्थागत विकास तथा सेवा प्रवाह-मानव संसाधन विकास, संस्थागत क्षमता विकास, संस्थागत पुर्वाधार, नागरिक बडापत्र तथा टोकन प्रणाली, सेवा प्रवाहका मापदण्ड निर्धारण, सेवा प्रवाहमा विद्युतिय सूचना प्रविधिको प्रयोग,
- (च) वित्तिय व्यवस्थापन र सुशासन-लेखांकन, राजश्व परिचालन, वित्तिय अनुशासन, वित्तिय जोखिम न्युनीकरण, सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परिक्षण, आन्तरिक लेखा परिक्षण तथा आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, अन्तिम लेखा परिक्षण तथा वेरुजु फछौट, सूचना तथा संचार व्यवस्थापन,

४.५.३. आयोजना तथा कार्यक्रमहरुको विषयगत सूची माथी छलफलको लागि विषयगत क्षेत्र हेर्ने सदस्यको संयोजनमा गाउँ/नगर सभाका कम्तीमा १/१ जना महिला तथा दलित सदस्य, सम्बन्धित विषय हेर्ने शाखा/विभागतका प्रमुख समेत रहने गरि ५ सदस्यीय कार्य समूह गठन गरी समूहगत छलफलको व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ । यस्तो कार्यसमूहको सदस्य सचिव बजेट तथा कार्यक्रम समितिले तेकेको सम्बन्धित विषय हेर्ने शाखा/विभागका प्रमुख रहनेछन् ।

४.५.४. विषयगत कार्य समूहले निम्न पक्षहरुलाई समेत मध्यनजर गर्दै आयोजना/कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण गर्नुपर्नेछ :

- (क) गाउँ/नगर कार्यपालिकाको तय गरेको आयोजना/कार्यक्रम प्राथमिकीकरण मापदण्ड र आधार,
- (ख) आयोजनाहरुको संचालनको संभाव्यता, प्राविधिक क्षमता र बजेट सीमा,
- (ग) आयोजना/कार्यक्रममा हुन सक्ने दोहोरोपना, अन्तर विषयगत परिपुरकता र अन्तर सम्बन्ध,

४.५.५. विषयगत कार्य समूहले विषयक्षेत्रगत छलफलमा सम्बन्धित विषयका विज्ञ वा क्षेत्रका प्रतिधिनीलाई आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।

४.५.६. विषयगत कार्यसमूहबाट छलफल भै प्राथमिकिकरण भएका आयोजना/ कार्यक्रमलाई बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिले स्वीकृतिको लागि गाउँ/नगर कार्यपालिकामा सिफारिस गर्नेछ ।

४.५.७. बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिले आयोजना/कार्यक्रम सिफारिस गर्दा खर्च व्यहोर्ने श्रोत किटान भएका तथा बजेट सुनिश्चित भएका आयोजना/कार्यक्रमहरू मात्र पेश गर्नुपर्नेछ ।

४.५.८. बजेट तथा कार्यक्रम समितिले बजेट तथा कार्यक्रम पेश गर्दा दहाय बमोजिम विवरणहरू समेत तयार गरी पेश गर्नुपर्नेछ । विवरण तयार गर्ने ढाँचा अनुसूचीहरूमा संलग्न भए बमोजिमको हुनेपर्नेछ ।

(क) आगामी वर्षको लागि प्रस्तावित राजश्व/करका दरहरू,

(ख) स्थानिय तहको वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम,

(ग) स्थानिय तहको गत आवको यथार्थ, चालु आवको संशोधित अनुमान र आगामी आवको अनुमानित आय व्ययको विवरण,

(घ) स्थानिय तहको वार्षिक विकास कार्यक्रम (आयोजना/कार्यक्रमको विवरण)

(ङ) विनियोजन विधेयक

(च) आर्थिक विधेयक

४.६. गाउँ/नगर कार्यपालिकको बैठकबाट बजेट तथा कार्यक्रम स्वीकृत गर्ने :

४.६.१. बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिले पेश गरेको नीति तथा कार्यक्रम, वार्षिक विकास कार्यक्रम र बजेट गाउँ/नगर कार्यपालिकामा छलफल गरी स्वीकृत गर्नुपर्नेछ ।

४.६.२. यसरी स्वीकृत नीति तथा कार्यक्रम, बजेट र वार्षिक विकास कार्यक्रम बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिको संयोजनले गाउँ/नगर सभामा असार १५ गते बजेट भाषण मार्फत पेश गर्नेछ ।

४.७. गाउँ/नगर सभाको बैठकमा बजेट तथा कार्यक्रम स्वीकृति :

४.७.१. गाउँ/नगर कार्यपालिकाले पेश गरेको नीति, कार्यक्रम र बजेट उपर गाउँ/नगर सभामा दफाबार छलफल गरी बहुमतले पारित गर्नुपर्नेछ ।

- ४.७.२. यसरी पारित भएको नीति, कार्यक्रम र बजेट कार्यान्वयनको लागि गाउँ/नगर कार्यपालिकाको कार्यालयमा पठाउनु पर्नेछ ।
- ४.७.३. गाउँ/नगर कार्यपालिकाको कार्यालयले यसरी प्राप्त भएको नीति कार्यक्रम र बजेटको कार्यान्वयनको समयताकिला समेत तयार गरी कार्यान्वयनमा लैजानु पर्नेछ ।
५. गैर सरकारी संस्था तथा निजी क्षेत्रको सहकार्य संचालन हुने योजना कमार्यक्रम सम्बन्धी व्यवस्था:
- ५.१. स्थानिय तहमा कार्यक्रम संचालन गर्न चाहने गैर सरकारी संस्थाहरुको कार्यक्रम संचालन गर्नुपूर्व गाउँ/नगर सभाबाट कार्यक्रम पारित गराउनु पर्ने छ ।
- ५.२. गैर सरकारी संस्थाले कार्यक्रम संचालनको प्रस्ताव गाउँ/नगर कार्यपालिकाको कार्यालयमा पेश गर्नु पर्ने छ । गाउँ/नगर कार्यपालिकाको कार्यालयले यस्तो प्रस्तावलाई बजेट तथा कामर्यक्रम समितिमा पठाई सम्बन्धित विषयक्षेत्रमा समितिहरुमा छलफल गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।
- ५.३. निजी क्षेत्रका संस्थाहरु सँगको सहकार्यमा संचालन हुने कार्यक्रम संचालन गर्नु पूर्व गाउँ/नगर सभाबाट कार्यक्रम पारित गराउनु पर्नेछ ।
६. बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन, अनुगमन र मुल्यांकन :
- ६.१. बजेट तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयन :
- ६.१.१. गाउँ/नगर सभाबाट वार्षिक कार्यक्रम बजेट स्वीकृत भएपछि गाउँ/नगर कार्यपालिकाको कार्यालयले कार्यक्रम कार्यान्वयन योजना तयार गर्नु पर्नेछ ।
- ६.१.२. कार्यान्वयन कार्ययोजना तयार गर्दा कार्यान्वयनको ढाँचा(Modality) समय सीमा, कार्यान्वयन गर्ने जिम्मेवार निकाय वा पदाधिकारी, अनुगमन मुल्यांकनको मापदण्ड र प्रक्रिया समेत तोक्नु पर्नेछ ।
- ६.१.३. आयोजना/कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्दा सार्वजनिक खरिद ऐनलगायत प्रचलित कानूनको अधिनमा रही गर्नु पर्ने छ ।
- ६.२. बजेट तथा कार्यक्रमको अनुगमन र मुल्यांकन :
- ६.२.१. गाउँपालिका/नगरपालिकाले संचालित आयोजनाहरुको नियमित अनुगमनको व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।

- ६.२.२. अनुगमन गर्दा स्पष्ट नतिजा सूचक सहितको अनुगमन फारम तयार गरी प्रयोगन गर्नुपर्ने छ ।
- ६.२.३. योजना प्रगती समिक्षाको लागि नगर प्रमुख वा गाउँपालिकाको अध्यक्षतामा स्थानिय विकास समस्या समाधान समिति गठन गर्नुपर्ने छ । यस्तो समितिको बैठक कम्तीमा वर्षको ३ पटक बस्नु पर्नेछ ।
- ६.२.४. गाउँपालिका/नगरपालिकाहरूले आयोजन/परियोजनाको अनुगमन, सुपरिवेक्षणक र मुल्यांकनको लागि विभिन्न समितिहरू गठन गर्न सक्नेछन् । ६.२.५. अनुगमन मुल्यांकन सम्बन्धी अन्य व्यवस्थाको बारबेमा गाउँ/नगर कार्यपालिकाको आवश्यक कार्यविधि तयार गर्न सक्नेछन् ।

७. विविध:

७.१. राजश्व तथा खर्च शिर्षकको प्रयोग :

स्थानिय तहले वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम बनाउँदा नेपाल सरकारले तोके बमोजिमका राजश्व तथा खर्चका शिर्षकहरूको प्रयोग गर्नु पर्नेछ ।

७.२. निर्वाचन सम्पन्न नभएका स्थानिय तहका सम्बन्धमा विशेष व्यवस्था :

स्थानिय तहको निर्वाचन सम्पन्न नभएका स्थानिय तहको हकमा निर्वाचित प्रतिनिधि बहाल नभएसम्म चालु प्रकृतिका अनिवार्य दायित्व सम्बन्धी (तलब भत्ता र कार्यालय संचलन) खर्च तथा गाउँ/नगर कार्यपालिकाका पदाधिकारीहरूको कार्यकक्ष तथा कार्यालयको मर्मत सम्भार व्यवस्थापन खर्च र बहुवर्षिय खरिद योजना अन्तर्गत कार्यान्वयनमा रहेका एवं हस्तान्तरण भै आएका आयोजना तथा कार्यक्रमहरूको लागि बजेट बनाई कार्यान्वयन गर्न सकिनेछ ।

योजना तर्जुमाको समय तालिका:

क्र.सं.	कार्य विवरण	आ.व. २०७४/०७५ को लागि	अन्य आवहरुको लागि	कैफियत
१.	संघ तथा प्रदेशबाट वित्तिय हन्तान्तरणको खाका एवं बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा मार्गदर्शन प्राप्त गर्ने	असार २	असार २	
२.	श्रोत अनुमान र कुल बजेट सीमा निर्धारण	असार ४	बैशाख ३०	
३.	वस्ती/टोल स्तरबाट योजना छनौट	असार १०	जेष्ठ १५	
४.	वडा स्तरिय योजना प्रथमिककरण	असार १५	जेष्ठ २५	
५.	बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिबाट बजेट तथा कार्यक्रम तयारी	असार २४	असार १५	
६.	गाउँ/नगर कार्यपालिकाको बैठकबाट बजेट तथा कार्यक्रम स्वीकृति गरी सभामा पेश गर्ने	असार २५	असार १५	
७.	गाउँ/नगर सभाको बैठकमा बजेट तथा कार्यक्रम स्वीकृति	असार ३०	असार ३०	